Nr 213.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

D. Hansén.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1932.

Närvarande:
Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Hansén:

Under punkt 59 i tionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor. Jag anhåller nu att ånyo få anmäla denna fråga för Kungl. Maj:t.

1931 års riksdag.

I anledning av två vid 1931 års riksdag väckta likalydande motioner (I: 107 och II: 244), vari hemställts om utredning angående dels statens övertagande av fiskefyrar, dels ock tillgodoseendet genom statens försorg av fiskerinäringens behov av övriga säkerhetsanstalter till sjöss, har riksdagen i skrivelse den 29 april 1931, nr 167, bland annat uttalat, att riksdagen icke kunnat undgå att finna de för en dylik utredning anförda skälen värda beaktande. Riksdagen har härvid särskilt framhållit de små ekonomiska förhållanden, vari fiskarbefolkningen levde och som gjorde det hart när omöjligt för flertalet av dem att själva bekosta de säkerhetsanstalter, varom fråga vore. Det ville på grund härav synas riksdagen skäligt och billigt, att statsmakterna trädde hjälpande emellan, och riksdagen förutsatte, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på spörsmålet. Riksdagen ansåge sig alltså kunna förvänta, att Kungl. Maj:t läte genom vederbörande myndigheter undersöka, i vilken omfattning och på vad sätt staten borde lämna bidrag för ändamålet.

Sedan jag på grund av riksdagens berörda uttalande den 21 maj 1931 anmodat lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen att gemensamt verkställa utredning rörande det av riksdagen avsedda spörsmålet samt därefter till handelsdepartementet inkomma med yttrande och det förslag, som kunde av utredningen föranledas, hava ämbetsverken den 1 februari 1932 avgivit betänkande med förslag i förevarande ämne. Därvid hava ämbetsverken även utlåtit sig över framställningar från Varbergs distrikts fiskareförening om inrättande av en mistsignalstation å Subbeberget vid inloppet till Varberg, från Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening om anordnande av mistsignalering å Väderöbod, från Falkenbergs distrikts fiskareförening om inrättande av mistsignalering vid Morups Tånge fyr ävensom från Blekinge läns havsfiskeförening om anordnande av tillfredsställande fyrbelysning till ledning för inseglingen till samhällena i Ronneby västra skärgård.

Lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen.

Efter en redogörelse för nu förefintliga fyrar, som äro till gagn särskilt för fiskare, upptaga ämbetsverken till en början till behandling frågan om *vilka säkerhetsanstalter* till sjöss för fiskerinäringens behov, som böra komma i åtnjutande av statshjälp. I anledning av motionärernas uttalande att det ur praktisk synpunkt icke vore lämpligt, att staten övertoge de minsta fiskefyrarna av starkt begränsad lokal karaktär, framhålla ämbetsverken, att det stora flertalet fiskefyrar endast hade betydelse för ett fåtal fiskare. I vanliga fall vore dessa fiskefyrar tända endast de nätter, fiskarena vore ute på fiske. De vore ofta av mycket enkel beskaffenhet. Vanligen bestode de av en på en påle anbragt fotogenlykta och vore de synnerligen billiga i underhåll och drift. Dessa fyrar syntes enligt ämbetsverkens mening böra såsom hittills bekostas av fiskarena själva.

Vidare funnes ett antal fiskefyrar, som vore att betrakta såsom

rena hamnfyrar. Dylika fyrar funnes i fiskehamnar, som byggts antingen helt och hållet av staten, statens fiskehamnar, eller med bidrag av staten och respektive orter, statsunderstödda fiskehamnar, vartill komme en del fiskefyrar, tillhörande kommuner eller enskilda sammanslutningar, i icke statsunderstödda hamnar. Av statens fiskehamnar vore för närvarande 14 och av de statsunderstödda fiskehamnarna 9 försedda med fyrbelysning. Beträffande sistnämnda båda slag av hamnar hade avsetts, att kostnaderna för fyrarnas underhåll och drift skulle täckas av inflytande hamnavgifter. Därest dessa avgifter icke räckte till för ändamålet, hade i förra fallet staten och i det senare vederbörande ort att svara för sagda kostnader. Orterna i fråga hade nämligen före hamnbyggnadens utförande förbundit sig att bekosta hamnens underhåll. Ämbetsverken hölle före, att fiskefyrar, som tillika vore hamnfyrar, i regel framdeles borde bekostas på samma sätt som hittills. Endast i sådant fall, där en hamnfyr kunde sägas hava särskild betydelse även för fiskare utanför orten, borde det ifrågakomma, att staten skulle lämna bidrag till dylik hamnfyr eller helt bekosta dess drift och underhåll.

Enligt ämbetsverkens mening borde den allmänna principen uppställas, att fiskefyrar och andra för fisket nödvändiga säkerhetsanstalter till sjöss borde helt eller delvis bekostas av statsverket endast då de betjänade ett mera avsevärt antal fiskare även utanför den ort, där fyren eller anstalten vore belägen.

Vad därefter angår den lämpligaste *formen för statens hjälpverksamhet* på detta område synes det ämbetsverken ur vissa synpunkter ändamålsenligt, att staten helt övertoge anordnandet och skötseln av de avsedda säkerhetsanstalterna. Sålunda hade staten för ändamålet till sitt förfogande lotsstyrelsen, som vore speciellt sakkunnig på området i fråga. Men å andra sidan förhölle det sig så, att de statliga säkerhetsanstalterna till sjöss icke i sin helhet tillhörde lotsverkets arbetsområde. Sålunda sorterade dylika anstalter i väsentlig omfattning under vattenfallsstyrelsens förvaltning — i farleden Göteborg—Vänersborg och Södertälje kanal — i mindre omfattning under väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — fiskehamnsfyrar — samt i enstaka fall under järnvägsstyrelsen, generalpoststyrelsen och flottan. Innan dylik anstalt av nämnda styrelser och flottan finge anordnas, skulle emellertid vederbörande förslag granskas och godkännas av lotsstyrelsen. Med nuvarande personal och arbetsuppgifter torde det emellertid icke bliva möjligt för lotsstyrelsen att påtaga sig ett mera omfattande arbete med säkerhetsanstalter till sjöss för fiskets behov. Ämbetsverken föreställde sig också, att utgifterna för ändamålet skulle bliva lägre, om fiskarena eller deras sammanslutningar vore direkt intresserade i anläggnings- och underhållskostnaderna. Då anspråken på statliga anstalter i regel ställdes högre än å enskilda sådana, kunde man nämligen befara, att de i enskild ägo befintliga, jämförelsevis enkla och billiga fiskefyrarna i många fall

knappast skulle av de utav fyrbelysningen intresserade näringsutövarna anses tillfredsställande, i händelse staten vore ägare av fyrarna.

Den lämpligaste formen för statens insats på förevarande område syntes därför ämbetsverken vara, att skötseln av ifrågavarande säkerhetsanstalter för fiskets behov allt framgent handhades av de nuvarande ägarna och att staten överlämnade bestämda bidrag till kostnaderna härför. Emellertid borde sådana säkerhetsanstalter för fiskerinäringen, vilka ansåges vara av betydelse även för den allmänna sjöfarten, lämpligen övertagas av lotsverket.

Beträffande spörsmålet om *i vilken grad* staten bör åtaga sig dessa kostnader framhålla ämbetsverken, att olika vägar kunna tänkas. Å ena sidan skulle staten kunna lämna ett bidrag, som motsvarade viss del av hela kostnaden för säkerhetsanordningarnas drift och underhåll. Därigenom hade man ett medel att hålla kostnaderna för statsverket så låga som möjligt. Å andra sidan torde kunna sägas, att fiskerinäringen, som i stort sett arbetade under tryckta ekonomiska förhållanden — samtidigt som den vore för landet betydelsefull — väl vore förtjänt av det stöd från statens sida, som skulle ligga däri, att staten uti förevarande avseende iklädde sig hela kostnaden. Detta torde vara så mycket mera skäligt, som enligt ämbetsverkens förslag ett stort antal små fiskefyrar icke skulle komma i fråga till någon hjälp från statens sida. Vare sig man valde den ena eller andra vägen, måste dock alla kostnadsberäkningar och på staten ställda anspråk noggrant granskas och prövas. Även om staten komme att i regel ikläda sig hela kostnaden, bleve utgifterna för staten med den lösning av frågan, som ämbetsverken komme att föreslå, ganska blygsamma. För sin del hava ämbetsverken föreslagit, att staten i regel åtager sig hela kostnaden för ifrågavarande ändamål. Fall torde dock kunna tänkas, där omständigheterna vore sådana, att endast ett bidrag vore den riktiga formen för statens hjälp. Statens åtagande borde därför prövas från fall till fall. Nya anspråk på statens hjälp på ifrågavarande område kunde givetvis framdeles förväntas. Även behövligheten av sålunda framställda anspråk och kostnaderna därför borde i varje särskilt fall omsorgsfullt prövas.

Beträffande de fyrar, som sålunda komme att bekostas av staten, borde föreskrivas, att de årligen skulle vara tända en bestämd tid, som skulle angivas i fyrlistan.

Då här behandlade säkerhetsanstalter avsåge fiskets behov och det icke vore fråga om att staten skulle övertaga deras skötsel, syntes det vara lämpligast, att lantbruksstyrelsen handhade statens verksamhet på detta område. Det skulle sålunda ankomma på denna styrelse att årligen utreda och pröva framkommande anspråk samt därefter, om den verkställda utredningen därtill gåve anledning, till Kungl. Maj:t göra vederbörlig framställning innehållande jämväl förslag till villkor för erhållande av statshjälp i varje särskilt fall. Såsom en förutsättning för lantbruks-

styrelsens övertagande av denna verksamhet borde dock gälla, att lotsstyrelsen skulle, i den mån så erfordrades, hava att bistå lantbruksstyrelsen vid uppgörande av kostnadsberäkningar och utförandet av tekniska utredningar. Vidare borde lotsstyrelsen genom sin personal vid förefallande behov verkställa nödig kontroll vid anordnandet av anstalterna i fråga. Slutligen borde ock kunna förutsättas, att från lotsverket, när så kunde ske utan eftersättande av andra viktigare tjänstegöromål, biträde lämnades vid sådant arbete, som krävde särskilda anordningar, t. ex. intagning och utläggning av större lysbojar.

För erhållande av bidrag av staten borde enligt vad ämbetsverken framhålla såsom villkor gälla, att på respektive orter bildades sammanslutningar av fiskare, med vilka lantbruksstyrelsen kunde förhandla och vilka kunde svara såväl för användningen av mottagna medel som för fyrarnas skötsel.

Ämbetsverken ingå härefter på en närmare *prövning av föreliggande behov*. Med förmälan att för erhållande av erforderligt material för frågans bedömande genom lotsstyrelsens försorg från samtliga lotskaptener infordrats upplysningar om de inom varje lotsdistrikt befintliga fiskefyrarna och dessas beskaffenhet, hava ämbetsverken i avseende härå anfört bland annat följande.

Övre norra lotsdistriktet.

Inom detta distrikt funnes fem fiskefyrar. Icke någon av dessa fyrar syntes vara av sådan beskaffenhet, att statshjälp till dem borde ifrågakomma. De båda fyrarna å Sandskär vore av betydelse endast för ett fåtal båtlag och fiskarenas antal hade uppgivits avtaga. Fyrarna vid Storrebben hade också begränsad betydelse och torde komma att ersättas med ny fyrbelysning i samband med där pågående, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ombesörjd hamnbyggnad. Byvikens fyr underhölles såsom en statens fiskehamnsfyr av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Nedre norra lotsdistriktet.

Inom distriktet funnes sju fiskefyrar, av vilka tre låge i Enångers skärgård och två par ensfyrar på Gräsö utanför Öregrund. De tre förstnämnda, Våtnäs udde, Gillingsören och Haganäs, vore i främsta rummet till nytta för de platser, där de vore belägna, men även fiskare från kringliggande fiskelägen såsom Bergö, Revelsön och Vitören samt enstaka, i Enångers skärgård boende fiskare hade ledning och nytta av dessa fyrar. Ämbetsverken ansåge därför, att dessa fyrar borde understödjas av staten. De vore av enkel beskaffenhet, bestode av fotogenlyktor på ställningar samt vore tända endast under tiden från den första juli till fiskesäsongens slut de nätter, då fisket påginge. Enligt de uppgifter lotskaptenen i distriktet införskaffat, skulle sammanlagda årskostnaden för dessa fyrar belöpa sig till omkring 350 kronor, och hade lotskaptenen ifrågasatt ett årsbidrag av 100 kronor för vardera fyren.

De båda fyrparen å Gräsö, som vore av samma enkla beskaffenhet, syntes vara av så starkt begränsad lokal karaktär, att statshjälp till kostnaderna för dem icke borde utgå.

Mellersta lotsdistriktet.

För närvarande funnes 33 fiskefyrar inom distriktet, varav 30 på Gotland och 3 i Stockholms läns skärgård. Av gotlandsfyrarna vore fyren i Herrevik belägen i statens därvarande fiskehamn. De övriga fiskefyrarna på Gotland vore av mycket enkel beskaffenhet och bestode vanligen av fotogenlyktor på stolpar. De vore nästan alltid ensfyrar för att leda in till hamnarna och hölles i regel tända endast den mörka årstiden under de nätter, då fiskarena vore ute på fiske. Deras betydelse vore av rent lokal karaktär. Lotskaptenen i detta distrikt hade visserligen funnit önskvärt, att något bidrag till drift och skötsel av ifrågavarande fyrar kunde utgå av statsmedel, men i enlighet med de riktlinjer, ämbetsverken angivit för statshjälp på här behandlade område, funne ämbetsverken, att dylik hjälp icke borde utgå för dem.

De tre fyrarna i Stockholms län, Tvikubb, Ängsö och Vindbådan vore agafyrar. De vore av stor betydelse för fiskarena i trakten och staten syntes därför böra ikläda sig kostnaderna för deras drift och underhåll. Enligt av lotskaptenen inhämtade upplysningar belöpte sig driftkostnaderna — alltså underhålls- och tillsyningskostnaderna oberäknade — till 446 kronor per år. Fyrarna vore nybyggda, varför underhållet hittills icke torde hava krävt några kostnader, liksom ej heller gasbehållare ännu behövt nyanskaffas i stället för kasserade sådana. För lotsverkets mindre agafyrar beräknades den genomsnittliga årskostnaden för varje fyr till omkring 200 kronor, i vilken siffra inginge markarrende med 10 kronor och kostnad för slitage av gasbehållare med 60 kronor, eller exklusive dylikt arrende och slitage alltså till 130 kronor per år. För det närmaste året torde med hänsyn till att fyrarna vore nybyggda ett belopp av 450 kronor för dessa tre fyrar tillhopa vara tillräckligt.

Östra lotsdistriktet.

Utav de i detta distrikt befintliga fyra fiskefyrarna tillhörde en, Grönhögens fyr, statens därvarande fiskehamn och de övriga tre, Stensö fyrar, Kalmar stad. Statshjälp syntes här icke böra ifrågakomma.

Södra lotsdistriktet.

Inom detta distrikt funnes ett flertal fiskefyrar, varav de flesta dock vore hamnfyrar eller eljest av rent lokal karaktär. Följande fyrar syntes böra komma ifråga till statshjälp.

De två fyrparen norra och södra Rönneskär samt norra och södra Kittelskär hade betydelse för samtliga båtlag på respektive östra och västra sidan av Hasselö i östra Blekinge skärgård. Båtlagens antal på vardera sidan uppginge till omkring tjugo. Fyrarna vore av enkel beskaffenhet och hölles tända endast från första augusti till årets slut under den tid fisket påginge. Till dessa fyrar torde böra utgå ett anslag av statsmedel med tillsammans ungefärligen 400 kronor. Beträffande Rönneskärsfyrarna hade lotskaptenen i distriktet påpekat behovet av att dessa fyrar ersattes med en agafyr på Sävestenen. Frågan därom torde dock böra anstå för närmare utredning.

Saltärna fyr, som ledde in till Ronneby västra skärgård, vore enligt lotskaptenens uppgift halvt raserad. I skrivelse till lantbruksstyrelsen hade Blekinge läns havsfiskeförenings arbetsutskott gjort framställning om att åtgärder måtte vidtagas för anordnande av en fullt tillfredsställande fyrbelysning för insegling till samhällen uti Ronneby västra skärgård. Denna framställning motiverades huvudsakligen därmed, att med en

bättre fyrbelysning kunde nämnda insegling angöras under vilket väder som helst. Då farvattnet däromkring vore uppfyllt med grund, föreläge med nuvarande dåliga fyrbelysning stor risk, att olyckor vid storm skulle inträffa. Flera sådana tillbud hade också förekommit. Hitintills hade fiskarena själva haft en enklare fyrbelysning anordnad på ön Saltärna. Denna fyrbelysning vore dock icke ändamålsenlig. Dessutom vore fyren gammal och i behov av reparation. I stället för denna fyr borde anordnas en ny ändamålsenlig fyrbelysning på ön Saltärna. Härtill erfordrades emellertid myndigheternas bistånd, enär fiskarenas ekonomiska ställning omöjliggjorde realiserandet av detta förslag. För att fiskarena i samhällena utmed farleden skulle i görligaste mån kunna bedriva sin näring och till förhindrande av olyckor, vore det ett oundgängligt behov, att fyrbelysningen å Saltärna bleve på ett betryggande sätt ordnad.

I infordrat yttrande hade vederbörande fiskeriintendent vitsordat behovet av en ny fyrbelysning och förordat bifall till framställningen. På framställning av lantbruksstyrelsen hade därefter lotsstyrelsen den 12 juni 1931 efter hörande av lotskaptenen i södra lotsdistriktet och chefen för sjökarteverket avgivit yttrande i ärendet och därvid med bifogande av kostnadsberäkningar för olika typer av fyrar i enlighet med lotskaptenens förslag förordat anordnande på ostligaste udden av ön Saltärna av en med sektorer försedd sjätte ordningens agafyr utan ständig bevakning, vilken fyr borde givas ungefärligen sex meters fokalhöjd över vattenytan. Även lantbruksstyrelsen funne det av lotsstyrelsen förordade förslaget tillfredsställande. Kostnaden för en sådan fyr beräknades till 5,700 kronor. Då det torde taga åtskillig tid, innan den nya fyren bleve iordningställd, syntes det vara tillräckligt att till driften m. m. för nästa budgetår beräkna en kostnad av ungefärligen 100 kronor. Ämbetsverken föreslå, att staten iklädde sig såväl anläggnings- som drift- och underhållskostnaderna för denna fyr enligt nu gjord beräkning.

Av stort allmänt gagn för fisket vore även fyren på Listershuvuds östra udde. Den ägdes av Listers härads fiskeriförening, utgjordes av en elektrisk fyrlykta på en halvt raserad fyrbyggnad, visade vitt fast sken, hölles tänd de nätter under tiden 1 september—30 april, då fiskarena vore ute på fiske, och ansåges av lotskaptenen vara högst otillfredsställande. Enligt utredning av lotsstyrelsen och lotskaptenen skulle förbättringen av denna fyr utföras så, att en järnkur uppsattes å ett murverksfundament å fyrens nuvarande plats, att det fasta fyrskenet utbyttes mot intermittent, att fyren gåves olikfärgade fyrsken och att ljusstyrkan förstärktes. Fyrens elektriska belysning skulle bibehållas. Lotskaptenen hade uppgjort förslag till lysvinklar, mot vilket förslag chefen för sjökarteverket förklarat sig icke hava något att erinra. Kostnaden för den ifrågasatta ändringen hade beräknats till omkring 5,000 kronor. Då det torde taga åtskillig tid, innan den nya fyren bleve iordningställd, syntes det vara tillräckligt att till driften m. m. för nästa budgetår beräkna en kostnad av ungefärligen 100 kronor. Den föreslagna fyranordningen skulle i första hand bliva av stort värde för fiskarena i Hörviken m. fl. fiskehamnar i trakten, men skulle även bliva till gagn för den mindre sjöfarten. På grund härav föreslå ämbetsverken, att av statsmedel beviljades 5,000 kronor till en ny fyranordning å Listershuvuds östra udde och erforderliga medel till drift m. m. av fyren under nästa budgetår.

Inom detta lotsdistrikt hade även framkommit åtskilliga andra önskemål om förbättrade säkerhetsanordningar för fiskets behov. Bland dessa

önskemål vore att märka en av Karlshamnsortens fiskeriidkareförening gjord framställning om statshjälp till inrättande och drivande av en ljudsignalstation å Tärnö för underlättande av inseglingen till Karlshamn vid dimma. Då behovet av en ljudsignalanordning för fisket vid Tärnö vore stort, hemställa ämbetsverken, att statsmedel beviljades för anskaffande och utläggande av en klockboj vid denna plats. Kostnaden för en dylik boj kunde beräknas till 3,500 kronor. Däremot torde kostnaderna för underhåll och skötsel bliva så ringa, att de kunde bestridas av fiskarena själva.

Beträffande övriga i detta distrikt framkomna önskemål till förbättring av säkerhetsanstalterna till sjöss krävdes ytterligare utredning.

Västra lotsdistriktet.

Inom detta distrikt funnes åtta fiskefyrar, som icke tillhörde statsverket. Fyren å Krogstadsudde hade för närvarande endast lokal betydelse och de båda fyrarna å Smögen vore rena hamnfyrar. Beträffande de återstående fem fyrarna, Måholmen, Hönöhuvud, Höneklåva, Valskär och Stora Oset hade Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening i skrivelse den 16 juni 1930 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1931 års riksdag, att driften av dessa fyrar måtte övertagas av lotsverket samt kostnaderna därför gäldas av statsmedel. Sedan lotsstyrelsen däröver avgivit utlåtande, hade Kungl. Maj:t funnit framställningen icke föranleda någon åtgärd.

Av dessa fyrar hade emellertid fyren Stora Oset sådan betydelse för den allmänna sjöfarten, att den enligt ämbetsverkens mening lämpligen borde övertagas av staten och skötas av lotsverket. Denna fyr användes snart sagt av alla fiskefartyg, inberäknat ångtrålare, som trafikerade Göteborg, och dessutom av ett icke ringa antal handelsfartyg. Det hade därjämte under vissa isförhållanden inträffat, att Göteborgs stads isbrytare kunnat hålla öppen isränna för trafik på Göteborg endast vägen förbi Stora Oset. Fyren, som ägdes av Öckerö fiskare gemensamt, vore en agafyr i järnkur med fyra gasbehållare och hade i anläggning kostat 6,000 kronor. Såsom villkor för fyrens övertagande och skötsel borde dock föreskrivas, att fyren skulle utan ersättning överlämnas till statsverket och att för densamma icke något markarrende behövde erläggas. Den årliga kostnaden för drift och underhåll hade av lotskaptenen uppgivits belöpa sig till 350 kronor. Något särskilt anslag för täckande av denna kostnad behövde ej äskas, då kostnaden borde ersättas från ordinarie förslagsanslag till lotsverket.

De övriga fiskefyrarna, Måholmen, Hönöhuvud, Hönöklåva och Valskär vore agafyrar och hade stor allmän betydelse för de talrika fiskarena i trakten och i vissa fall även för den mindre sjöfarten. Enligt ämbetsverkens mening borde statsmedel anvisas till årskostnaderna för dessa fyrar. Enligt uppgift från lotskaptenen i distriktet belöpte sig sagda kostnader till följande belopp: för Måholmen till 300, för Hönöhuvud till 250 samt för Hönöklåva och Valskär till 300 kronor.

Vad detta distrikt anginge, förelåge även åtskilliga andra framställningar om förbättrade säkerhetsanstalter till sjöss för fiskets behov.

Sålunda hade Falkenbergs distrikts fiskareförening den 3 juli 1930 hos Kungl. Maj:t hemställt, att en mistsirén eller annat ljudsystem måtte inrättas vid Morups Tånge fyr. Efter erhållen remiss förklarade lotsstyrelsen i utlåtande den 28 november 1930, att styrelsen icke hade något att erinra mot utläggande av en lys- och ljudboj utanför grundet Skorren,

samt hemställde, att Kungl. Maj:t ville, därest förslag om anvisande av medel för anskaffning av en dylik boj skulle komma att föreläggas riksdagen, begära medel därför från annat anslag än det, som avsåges att ställas till lotsstyrelsens förfogande till förbättring av säkerhetsanstalterna för sjöfarten. Med denna fråga torde få anstå för närmare utredning.

Vidare hade Varbergs distrikts fiskareförening i skrivelse av december 1929 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om inrättande av en mistsignalstation å Subbeberget. Efter remiss hemställde lotsstyrelsen i utlåtande den 28 november 1930 — med överlämnande av dels yttrande i ärendet av lotskaptenen, dels ock en från direktionen för kustsanatoriet Apelviken till lotskaptenen avlåten skrivelse, vari protest anförts mot ifrågasatta signalanordning — att, enär anordnandet av mistsignalering vid inloppet till Varberg vore en stadens enskilda angelägenhet, den gjorda framställningen måtte lämnas utan bifall.

Ytterligare hade Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening i skrivelse den 16 juni 1930 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om framläggande för 1931 års riksdag av förslag om anordnande av mistsignalering å Väderöbod. I häröver den 29 augusti 1930 avgivet utlåtande hade lotsstyrelsen — med förmälan att ett stort antal för den allmänna sjöfarten ytterst betydelsefulla förslag till förbättring av mistsignaleringen vid rikets kuster förelåge — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte, därest förslag om anvisande av medel för mistsignalering å Väderöbod skulle föreläggas 1931 års riksdag, tillika föreslå riksdagen, att erforderliga medel skulle utgå av annat anslag än de, som kunde komma att ställas till lotsstyrelsens förfogande till förbättring av säkerhetsanstalterna för sjöfarten.

Enär Väderöbod låge i ett grunduppfyllt vatten — särskilt norr, öster och söder därom förekomme talrika grund — vore platsen icke särskilt lämpad för uppsättande av en anordning för luftmistsignalering. Ämbetsverken ansåge sig i allt fall icke nu böra framlägga förslag i ämnet.

Utöver de nu omförmälda förelåge inom detta distrikt ytterligare två framställningar, nämligen om förbättring av mistsignaleringen å Hållö fyr och om ersättande av lys- och ljudbojen å Grisbådarne med annan, med kraftigare mistsignalanordning försedd säkerhetsanstalt. Förstnämnda spörsmål vore för närvarande föremål för utredning inom lotsstyrelsen. Inom den allra närmaste framtiden komme lotsstyrelsen att avgiva utlåtande över den beträffande nuvarande säkerhetsanstalten vid Grisbådarne gjorda framställningen.

De av ämbetsverken sålunda förordade beloppen till säkerhetsanordningar till sjöss för fiskets behov uppgå tillhopa till 14,200 kronor för nyanläggningar och 2,200 kronor till skötsel och underhåll. Emellertid torde det enligt ämbetsverkens mening vid anvisande av medel för sistnämnda ändamål icke vara lämpligt att för varje fyr angiva ett fixerat belopp. Det kunde nämligen inträffa, att någon fyr icke krävde hela det beräknade beloppet, under det att en annan kunde behöva ett större belopp än som beräknats, exempelvis för förnyelse av gasbehållare. Det syntes därför lämpligt, att för de angivna fyrarna anvisades ett gemensamt anslag av 2,200 kronor.

Ämbetsverkens utlåtande utmynnar i hemställan, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1932 års riksdag, att *dels* anvisa till ombyggnad av fiskefyren *Ämbetsverkens hemställan.*

Saltärna 5,700 kronor, till ombyggnad av fiskefyren å Listershuvuds östra udde 5,000 kronor, till utläggande av en klockboj vid Tärnö 3,500 kronor samt till underhåll och drift av följande fiskefyrar: Våtnäsudde, Gillingsören och Haganäs inom *nedre norra lotsdistriktet*, Tvikubb, Ängsö och Vindbådan inom *mellersta lotsdistriktet*, norra och södra Rönneskär, norra och södra Kittelskär samt de föreslagna fyrarna Saltärna och Listershuvuds östra udde inom *södra lotsdistriktet* ävensom Måholmen, Hönöhuvud, Hönöklåva och Valskär inom *västra lotsdistriktet* 2,200 kronor, *dels ock* besluta, att fiskefyren Stora Oset i västra lotsdistriktet på förut angivna villkor skall övertagas av statsverket.

Statskontoret. I häröver avgivet utlåtande den 5 mars 1932 har statskontoret ej funnit något att erinra mot den föreslagna omfattningen av statens understödjande verksamhet på förevarande område liksom ej heller mot den ifrågasatta ordningen för statsbidragens utbetalande och kontrollen över deras användning.

Departementschefen. Det ligger i sakens natur, att idkarna av fiske vid rikets kuster även hava gagn av de fyrar och andra säkerhetsanstalter, som genom lotsverkets försorg därstädes finnas anordnade. Emellertid måste fiskarena vid yrkets bedrivande ofta taga sig fram i farvatten, som ligga utanför de allmänna sjöfartslederna. Härvid har framstått som ett oavvisligt behov för dem att äga vägledning av fyrar och andra säkerhetsanstalter. Som framgår av den i ämnet verkställda utredningen är det också ett betydande antal fyrar, som kommit till stånd huvudsakligen av hänsyn till fiskets behov. Det sammanlagda antalet sådana fyrar uppgår till 105. Till stor del hava kostnaderna för anordnandet av dessa fyrar liksom för deras drift och underhåll åvilat fiskarena själva. Ehuru ifrågavarande kostnader förhållandevis icke uppgå till några stora belopp, är det särskilt med hänsyn till det betryckta ekonomiska läge, vari fiskarebefolkningen som regel befinner sig, förenat med kännbara ekonomiska uppoffringar för dessa yrkesutövare att vidmakthålla och i erforderlig omfattning utbygga de sjösäkerhetsanordningar, varav de för sitt yrke äro i oundgängligt behov. På grund härav finner jag motiverat, att staten på ett eller annat sätt träder hjälpande emellan i vad gäller kostnaderna för fiskefyrarnas anordnande och skötsel samt för andra säkerhetsanstalter till sjöss för fiskerinäringens behov.

I ämbetsverkens utlåtande i ämnet hava angivits vissa principiella synpunkter beträffande den omfattning, i vilken staten skulle lämna sådan ekonomisk medverkan. I enlighet med dessa synpunkter skulle de minsta fiskefyrarna av starkt begränsad lokal karaktär i detta avseende lämnas åsido. Kostnaderna för dylika fyrar skulle alltså liksom hittills bäras av fiskarena själva. Vidare skulle kostnaderna för vissa hamnfyrar, som tjäna fiskets behov, bestridas enligt hittills tillämpade grunder. Enligt

ämbetsverkens uttalande borde statens ekonomiska medverkan avse endast sådana säkerhetsanstalter till sjöss för fiskets behov, som betjäna ett mera avsevärt antal fiskare även utanför den ort, där vederbörande fyr eller säkerhetsanordning är belägen.

Mot dessa principiella utgångspunkter för bedömande av omfattningen utav statens stödjande verksamhet på nu förevarande område har jag icke någon erinran att göra. Vad särskilt beträffar de förut omnämnda fiskefyrarna av starkt begränsad lokal betydelse, äro dessa som regel av så enkel beskaffenhet, att kostnaderna för deras anordnande och underhåll icke torde i detta sammanhang behöva tagas i betraktande.

Beträffande formen för statens hjälpverksamhet på detta område är ämbetsverkens förslag av den principiella innebörd, att sådana fyrar, som enbart tjäna fiskets behov, skulle kvarbliva i deras ägo och vårdnad, som nu innehava fyrarna i fråga, men att från statens sida skulle utgå bidrag till täckande helt eller delvis av fyrarnas drift- och underhållskostnader. Däremot skulle sådana säkerhetsanstalter, som äro av betydelse *även* för den allmänna sjöfarten, övertagas av lotsverket. Vad angår statsbidragens storlek, hava ämbetsverken föreslagit, att bidragen som regel skulle utgå med ett mot hela kostnaden svarande belopp. Emellertid kunde fall även tänkas, då bidragen borde göras mindre, varför förekommande ansökningar borde ägnas en noggrann prövning från fall till fall.

Med utgångspunkt från nu angivna principer hava ämbetsverken, som förut nämnts, för budgetåret 1932/1933 beräknat ett anslagsbehov av dels 14,200 kronor till ombyggnad respektive nyanskaffning av två fyrar och en klockboj, vilka säkerhetsanstalter skulle utan ersättning överlåtas på vederbörande intressenter, dels ock 2,200 kronor till drift och underhåll av sammanlagt 16 fiskefyrar i enskild ägo. Allenast en fyr — Stora Oset i västra lotsdistriktet, vilken nu äges av Öckerö fiskare gemensamt — skulle enligt förslaget övertagas av statsverket, vilket skulle ske på villkor att den avstodes utan ersättning och utan att markarrende behövde erläggas. Årskostnaden för sistnämnda fyr skulle täckas av lotsverkets ordinarie förslagsanslag.

Enligt förslaget skulle hithörande spörsmål omhänderhavas av lantbruksstyrelsen med biträde i vissa angivna hänseenden av lotsverket.

Den sålunda verkställda utredningen och det förslag, som av ämbetsverken avgivits, hava av statskontoret lämnats utan erinran. För egen del finner jag emellertid vissa kompletterande utredningar vara erforderliga, varjämte enligt min mening det framlagda förslaget i vissa hänseenden bör bliva föremål för ytterligare överväganden, innan ett slutligt ställningstagande till den föreliggande frågan kan äga rum. Framhållas må sålunda, att utredningen icke lämnar material till ett fullständigt bedömande av behovet av fiskefyrar och andra sjösäkerhetsanstalter för fisket. Icke heller på alla de punkter, där framställning föreligger om förbättrade dylika säkerhetsanstalter, hava ämbetsverken för närvarande

ansett sig kunna framlägga förslag eller beräkningar, ägnade att möjliggöra en överblick över de ekonomiska konsekvenserna av statens medverkan på området enligt av ämbetsverkan angivna principer. Den i utlåtandet hävdade meningen, att staten i regel borde påtaga sig hela kostnaden för fiskefyrarnas drift och underhåll, synes mig icke utan vidare kunna godtagas. Det vill snarare förefalla rimligt, att fiskarena själva som regel finge bära någon del av drift- och underhållskostnaden och att statens medverkan alltså begränsades till bidrag till dessa kostnaders täckande. Lämpligheten utav att fyrar och andra säkerhetsanstalter ombyggas respektive anskaffas med anlitande av statsmedel för att sedermera, såsom ämbetsverken synas ha förutsatt, överlåtas till de enskilda intressenterna, synes mig ock kunna ifrågasättas. Slutligen ställer jag mig tveksam till förslaget om att hithörande frågor skulle i första hand omhänderhavas av lantbruksstyrelsen. Så vitt nu kan bedömas förefaller det mera ändamålsenligt, om lotsstyrelsen, som i egenskap av centralt förvaltningsorgan för fyrväsendet besitter erforderlig sakkunskap på området, övertoge ansvaret för dessa frågors närmaste handläggning med biträde av lantbruksstyrelsen i vad avser de speciella synpunkter, som för fiskets vidkommande äro att taga i betraktande.

Ehuru ytterligare utredningar och övervägande rörande hithörande spörsmål sålunda torde vara i skilda hänseenden erforderliga, innan ett slutligt ställningstagande kan äga rum, torde med hänsyn till önskvärdheten att snarast kunna i särskilt trängande fall bereda fiskarebefolkningen sådana lättnader, som nu avses, likväl böra av nu pågående riksdag äskas medel för ändamålet. Jag utgår därvid ifrån, att ett beslut av riksdagen angående anvisande av sådant anslag icke föregriper prövningen av frågan, huruvida och på vad sätt staten skall framdeles lämna ekonomiskt stöd på ifrågavarande område.

Under nu angivna förutsättning tillstyrker jag, att förslag förelägges riksdagen att ställa medel till Kungl. Maj:ts förfogande för lämnande av bidrag, på sätt Kungl. Maj:t efter närmare prövning må finna lämpligt och ändamålsenligt, till drift och underhåll av fiskefyrar eller andra sjösäkerhetsanstalter för fiskets behov samt för vidtagande av förbättringar å dylika anstalter.

Vad angår storleken av det anslag, som bör för ändamålet av riksdagen begäras, synes mig detta böra begränsas till det belopp, 10,000 kronor, som i statsverkspropositionen beräknats för budgetåret 1932/1933. Inom ramen av detta belopp torde de mest framträdande behoven av bidrag till drift- och underhållskostnader för fiskefyrar under nästa budgetår liksom av förbättringsarbeten kunna rymmas.

Mot ämbetsverkens förslag om statens övertagande på vissa villkor av fyren Stora Oset har jag intet att erinra.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor,

dels ock medgiva, att fiskefyren Stora Oset i västra lotsdistriktet må på angivna villkor övertagas av statsverket.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Sehlberg.